

OLEG SCHADEL

KNIHY
ŽIVÝCH

VOLVOX GLOBATOR

OLEG SCHADEL

KNIHY
ŽIVÝCH

Oleg Schadel

Knihy Živých

Odpovědný redaktor Michal Hrubý

Sazba, obálka, e-kniha Miloslav Krátký –
printondemand.cz

Vydalo nakladatelství Volvox Globator,
Bořivojova 99, Praha 3 – Žižkov, jako jako
svou 1176. publikaci.

Vydání první

Praha 2020

Adresa knihkupectví: Volvox Globator,
Štítného 16, Praha 3 – Žižkov
www.volvox.cz

Copyright © Roman Jirsa, 2020

ISBN 978-80-7511-550-8

Předmluva

Myšlenka, že život jedince nekončí tělesnou smrtí, se obvykle pojí s představami o jakési nehmotné substanci – duši. Pro existenci takovéto tajemné substance ale nic nesvědčí, naše žití je zjevně projevem fyziologických (a tedy fyzikálních) procesů, které zabezpečují fungování našeho organismu a které také vytvářejí naše vědomí. Z toho jakoby automaticky plynulo, že tělesná smrt představuje absolutní konec životních osudů každého jedince. Je tomu ale skutečně tak, nebo se jedná o přílišné zjednodušení racionálního přírodovědného pohledu na svět a náš osud v něm?

Knihy Živých v sérii pozoruhodných úvah zkoumají podstatu vědomí a osobní existence každého u nás. Ukazují, jak je tyto fenomény třeba chápat v rámci našeho celkového obrazu přírody, odkrývají zákony a principy řídicí trvání a kontinuitu lidských životů a následně tyto zákony a principy konfrontují s naší intuicí i s tím, jak trvání a kontinuitu věcí vymezuje fyzika. Zdá se, že pravda o skutečné podobě budoucích osudů každého z nás je stejně překvapivá jak pro střízlivého materialistu, tak pro toho, kdo věří v nesmrtelnou duši.

Ačkoliv *Knihy Živých* vycházejí ze soudobých vědeckých poznatků, opírají se především o obecné nadčasově platné úvahy a skutečnosti, o kterých lze předpokládat, že nebudou časem vyvráceny dalším vědeckým pokrokem. Myšlenky, které zde nalezneme, se vy-mykají zažitým stereotypům a rozhodně stojí za námahu se nad nimi zamyslet.

První kniha Živých

(O takzvané duši)

Já – já jsem věčný plamen vědomí.

Al Korán, Iblis (upraveno – pardon)

Život, vědomí a mozek

*Podstata věcí se plně odkrývá teprve
v myslitelných krajnostech, nikoliv v tom, jak se
vše jeví za obvyklých okolností.*

Tomas Weiss

První úvahy

Napíšu Život s velkým Ž. Odliším tak osobní existenci každého jedince od všech ostatních významů slova život. Hovořím-li tedy o svém Životě, hovořím o všem, co jsem prožil, co prožívám a co ještě prožiji.

Je zjevné, že trvání mého Života je neoddělitelně spojeno s trváním mého vědomí. Kdybych utrpěl úraz, po němž bych upadl do hlubokého bezvědomí, ze kterého bych se již neprobral, avšak mé tělo by bylo ještě nějaký čas takříkajíc „udržováno při životě“, jak dlouho bych ještě žil? Kdyby mé srdce dotlouklo za měsíc po ztrátě vědomí, prodloužil by se tím můj Život o měsíc? A kdyby mé srdce dotlouklo třeba až za dvacet let, prodloužil by se tím můj Život o dvacet let? Nikoli. Jestliže nic neprožívám, tedy nic nevidím, neslyším, necítím, nemyslím či nevzpomínám, z ničeho

se neraduji ani se ničím netrápím, když si zkrátka neuvědomuji sám sebe ani okolní svět, tak v pravém slova smyslu nežiji. Stejně tak kdybych byl jen dokonalým strojem prostým prožitků, nežil bych. Žít znamená něco cítit.

A kdyby bylo možné můj mozek neporušený přenést do lebky jiného člověka a plně jej funkčně spojit se všemi nervy, cévami a míchou, pak bych po probuzení nadále žil v těle onoho člověka. Čekaly by mě další osudy v novém těle, kdežto onoho člověka, jehož mozek by byl zničen proto, aby uvolnil místo mému mozku, by již žádné další prožitky, žádné další osudy nečekaly. Žil bych v novém těle proto, že spolu s mým mozkiem by byl do nového těla přenesen i onen psychický celek tvořený mými vzpomínkami, uvědomováním si vlastní identity, mým individuálním způsobem prožívání světa, mými povahovými vlastnostmi a emocionalitou, mým způsobem uvažování, strukturou mého intelektu, tím, jaké myšlenky a pocity se rodí v mém mozku, vším, co mě rozechvívá a co se mi hnusí, k čemu se chci přiblížit a před čím prchám, co mě těší a co mě zlobí, zkrátka vším tím, co nazývám svým vědomím. Vlastní příčinou, proč by můj Život

pokračoval v novém těle, by tedy zjevně bylo obnovení mého vědomí v onom těle, nikoliv samo zachování mého nynějšího mozku.

Skutečnou podstatu trvání mého Života tedy musím hledat v trvání, respektive obnovování mého vědomí. Zánik mého vědomí se zdá být skutečnou podstatou mé smrti.

Na druhé straně vědomí představuje určitý projev činnosti mozku, a protože zánikem mého mozku zaniká i mé vědomí, můj Život by měl neodvratně zaniknout spolu s mým mozkiem. Skutečně ale musí můj Život za všech okolností takto zaniknout? Zamyslím se pro začátek třeba nad poněkud fantastickou úvahou člověka, který kdysi odstartoval vývoj kybernetiky. Cituji: „Jednou bude možné sestrojít takové technické zařízení, které dokáže rozložit lidské tělo do poslední molekuly a zaznamená přitom veškerou informaci o jeho struktuře. Na základně této informace pak na jiném místě znovu nasyntetizuje příslušné organické látky a poskládá z nich buňky a posléze celé tělo onoho člověka. Tak bude možné přenést člověka z místa na místo bez toho, aby tam byl přenášen v tělesném smyslu.“ [1]

Protože skutečnou podstatu trvání svého Života musím hledat v trvání svého vědomí, mohu tuto úvahu pozměnit tak, že k zachování mého Života by mělo v principu stačit, kdyby příslušné technické zařízení namísto kopie celého mého těla vytvořilo jen kopii mého mozku. Kdyby tato kopie byla přenesena do lebky jiného člověka, spojena se všemi nervy a cévami jeho těla a poté oživena, pak by spolu s jejím oživením došlo k obnovení mého vědomí v novém těle, čímž by mělo dojít i k obnovení mého Života.

Takovéto úvahy jsou ovšem čistě hypotetické. Zreplikovat něčí mozek a přenést jej do jiného těla nebude asi nikdy technicky možné. Důvod, proč se touto čistě hypotetickou možností vůbec zabývám, spočívá v tom, že se tu bez jakýchkoliv předběžných metafyzických předpokladů popisuje případ, kdy by mé životní osudy alespoň teoreticky nemusely skončit fyzickou smrtí. Základní myšlenka zní, že *můj Život může v principu pokračovat i po zániku mého mozku a těla, a to tehdy, kdyby došlo k obnovení mého vědomí v jiném těle*. Je-li tato myšlenka v zásadě správná, pak se tím otevírá řada dalších otázek. Nemohlo by k obnovení

mého vědomí v jiném těle dojít i nějakým zcela přirozeným způsobem, tj. bez účasti jakéhokoliv technického zařízení kopírujícího mozek? A pokud ano, pokračoval by můj Život v onom jedinci stejně, jako by tomu bylo po zkopírování mého mozku? A pokud ano, není nakonec možné, že k nějakému přirozenému obnovování mého vědomí a Života v jiných jedincích skutečně dochází, a že mé osudy proto neskončí tělesnou smrtí? Neboli tedy, není možné, že skutečně existuje to, čemu se tradičně říká *reinkarnace*?

V *První knize Živých* postupně ukážu, že na všechny tyto otázky je nejspíše nutno odpovědět kladně. Nejprve je však třeba ověřit onu základní myšlenku pravící, že můj Život může v principu pokračovat i po mém fyzickém zániku. Správnost této myšlenky lze ověřit právě pomocí rozboru hypotetického kopírování mozku, a proto tento rozbor nyní provedu.

Představím si, že bych se nechal uvést do umělého spánku, v jehož průběhu by byla nějakým technickým zařízením zaznamenána veškerá informace o struktuře mého mozku, načež by můj mozek byl zničen. Pomocí

zaznamenané informace by však byla následně vytvořena jeho věrná kopie, vložena do lebky jiného těla, v tomto těle spojena se všemi nervy, cévami i míchou a následně probuzena. Vytvořením věrné kopie mého mozku se míní, že v kopii dojde k věrné reprodukci všech mozkových procesů vytvářejících mé vědomí. Takováto kopie by tedy měla obsahovat i všechny mé dosavadní vzpomínky. Pak bych si mohl například i jasně vzpomínat, jak jsem se připravoval na celou operaci, při níž bylo mé vědomí přeneseno do nového těla. Asi bych si pomyslel, že se tedy vše dokonale zdařilo a já se v novém těle probudil vlastně stejně, jako jsem se až dosud každé ráno probouzel ve svém původním těle.

Avšak úspěšné obnovení mého vědomí v novém mozku lze interpretovat i jinak. A to tak, že ve skutečnosti by se v kopii mého mozku zrodil nový člověk. Tento člověk by měl všechny moje vzpomínky a psychické vlastnosti, měl by veškerou moji psychickou identitu a byl by naprosto přesvědčen, že on je Já. Vzpomínal by si, jak se připravoval na celou operaci, při níž bylo jeho vědomí přeneseno do nového těla. Byl by zcela přesvědčen, že se

přenos jeho (mého) Života zdařil, a že teď žije (žiji) v nové těle. Toto jeho přesvědčení by však bylo zcela mylné. Osudy tohoto člověka by se nestaly mými budoucími osudy, ačkoliv by měl moje vědomí. Nikdy bych neprožil to, co prožije on – on by byl prostě někdo jiný než Já, jeho Život by se nestal mým budoucím Životem.

Která z obou protichůdných interpretací je správná, zjevně závisí na tom, zdali zachování, respektive obnovení mého vědomí představuje jedinou skutečně principiální podmínku pro zachování mého Života. Kdyby k zachování mého Života bylo nutné ještě něco jiného než jen obnovení mého vědomí a kdyby toto NĚCO zanikalo společně se zánikem mozku, pak by pokračování mého Života v novém těle muselo být pouhou iluzí. Co by však mělo být oním dodatečným NĚČÍM podmiňujícím zachování mého Života? Že by třeba zachování mého Života nějak záviselo na mozkové hmotě, která vytváří mé vědomí? To zcela jistě ne. Kámen bude i za sto let tvořen stejnou hmotou, jakou je tvořen nyní, ale u živých organismů tomu tak není. Namísto toho hmota tvořící lidské tělo a mozek se neustále obměňuje. Biochemická

měření ukazují, že prakticky všechny chemické látky a sloučeniny tvořící nervové buňky jsou v průběhu několika málo týdnů postupně rozloženy a nahrazeny jinými. Mé vědomí se tedy vlastně neustále stěhuje z hmoty na hmotu, a můj Život tak neustále mění svůj „hmotný nosič“ jako ponožky – to je zcela přirozený fyziologický proces. [2]

Na druhé straně nelze nevidět některé podstatné rozdíly mezi hypotetickým kopírováním mozku a tím, jak se můj Život stěhuje z hmoty na hmotu přirozeným fyziologickým způsobem. Tak například: přirozená výměna hmoty mozku se děje postupně, kdežto zničení mého mozku a následné vytvoření jeho věrné kopie by představovalo jednorázovou kompletní výměnu veškeré mozkové hmoty. Anebo jiný rozdíl: při fyziologickém „stěhování“ Života zůstává nepřetržitě zachován mozek jako určitá funkční soustava. Kdyby však můj mozek zanikl a následně byl nahrazen kopií, pak by vlastně nejprve zanikla celá funkční soustava vytvářející mé vědomí. A ještě jiný rozdíl: přirozené fyziologické přenášení Života z hmoty na hmotu provádí ta sama hmotná soustava, která vytváří můj Život, můj mozek

aktivně a sám vyměňuje svou hmotu, kdežto při kopírování mozku by můj mozek představoval pouhý pasivní objekt své vlastní výměny.

Nemohla by se v těchto či podobných rozdílech skrývat nějaká dodatečná principiální podmínka zachování Života, kvůli jejímuž nesplnění můj Život musí zcela nutně a neodvratně zaniknout ve chvíli, kdy dojde k fyzickému zničení mého nynějšího mozku? Abych našel odpověď, pomohu si dvěma úvahami, které jsem nazval *Argument kopií* a *Evoluční argument*.

Argument kopií

Představím si, že skutečně existuje takové technické zařízení, které dokáže kopírovat mozek. Takovéto zařízení by ovšem v principu mohlo kopírovat nejen celý mozek, ale třeba jen nějakou jeho část. Teoreticky vzato by bylo možné část mého mozku zničit, vytvořit její naprosto věrnou kopii a touto kopií nahradit zničenou část mozku. Rozumí se, že zkopírovaná část mozku by byla funkčně plně spojena se zbytkem původního mozku. Kdyby se toto vše podařilo, neexistuje principiální důvod, proč by takto „opravený“ mozek nemohl fungoval naprosto stejně jako můj nynější mozek, a proč by tedy nemohl vytvářet mé vědomí. [3]

Takto nahrazovat by ovšem bylo možno různé velké části mozku. Co by se stalo s mým Životem, kdyby byla takto nahrazena třeba

jedna desetina mého mozku? Anebo čtvrtina? Nebo polovina? Nebo tři čtvrtiny? Nebo devadesát procent? Existuje nějaká mezní velikost nahrazované části mého mozku, při jejímž překročení by se pokračování mého Života muselo stát pouhou iluzí? Existuje taková mezní velikost, po jejímž nahrazení by se můj Život změnil na Život někoho jiného a mě osobně by již žádné další osudy nečekaly? Budu nyní uvažovat následovně:

Kdyby byla zničena nějaká menší část mého mozku – třeba jedna desetina – , došlo by tím nejspíš k určité ztrátě či poškození některých složek mého vědomí. Tyto ztráty či poškození vědomí by byly vzhledem k malému rozsahu zničené mozkové tkáně většinou spíše menšího rozsahu. Kdyby následně došlo k funkčnímu nahrazení zničené části její kopíí, došlo by tím pochopitelně k obnovení ztracených či poškozených složek mého vědomí. Ty složky mého vědomí, které byly vázány na zničenou část mozku, by byly obnoveny, a mohly by tak opět představovat integrální součást mého vědomí. Mé vědomí by tedy po operaci bylo vytvářeno zbytkem původního mozku a kopíí zničené části, přičemž by se jednalo o jediné